

Výzkum a vývoj v Česku táhnou firmy

8.11.2023 - | Svaz průmyslu a dopravy ČR

Firmy si uvědomují nutnost růstu investic do výzkumu a vývoje. V roce 2022 bylo v Česku z tuzemských a zahraničních podnikových zdrojů na výzkum a vývoj vynaloženo rekordních 81,7 miliard Kč, tedy o 8,9 miliardy Kč více než v tom předchozím. Pokud chceme patřit mezi inovativní země, mít více progresivních firem s finálním produktem, je třeba jasnější podpora aplikovaného výzkumu ze strany státu. Celkové výdaje na výzkum a vývoj (VaV) v Česku v roce 2022 vzrostly o 9,2 % na 133,3 mld. Kč.

Na tomto nárůstu, který v absolutním vyjádření činil 11,4 mld. Kč, se téměř z 80 % podílely výše uvedené podnikové zdroje. Ty meziročně vzrostly o 12,2 % (+ 8,9 mld. Kč) oproti 4,3 % (+2,0 mld. Kč), o které vzrostlo dohromady financování VaV z domácích veřejných zdrojů a ze zdrojů EU. Podíl kapitoly výzkum a vývoj na celkových výdajích státního rozpočtu klesá již pátý rok v řadě, a to z 2,5 % v roce 2018 na 2,0 % v roce 2022. Ve stálých cenách zůstaly celkové výdaje na VaV díky vysoké inflaci přibližně na úrovni předešlého roku, jak vyplývá z aktuálních dat Českého statistického úřadu (ČSÚ). A v porovnání s HDP došlo dokonce k jejich meziročnímu poklesu ze 2,0 % na 1,96 %.

Stále tak nedosahujeme průměru Evropské unie pohybujícímu se v posledních pěti letech (2017 až 2021) okolo 2,3 % HDP a dále výrazně zaostáváme například za Německem a Rakouskem. Tam na VaV vynakládají od roku 2017 více než 3 % HDP. „Výdaje firem na výzkum a vývoj tvoří základ investic v této oblasti. Podnikových 82 miliard korun představuje 61 % celkových výdajů a tento podíl se v posledních letech navyšuje. Naopak podíl účasti českého státu se 40 miliardami korun klesá a veřejný příspěvek zachraňují s necelými 10 miliardami korun zdroje z Evropské unie.

Svaz průmyslu se snaží vytvářet podmínky pro ještě vyšší investice firem, ale bez podpory státu to nepůjde. Ten navíc v posledních letech omezuje podporu aplikovanému průmyslovému výzkumu,“ říká Martin Jahn, viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR. STÁTNÍ PODPORA VÝZKUMU A VÝVOJE ROK OD ROKU KLESÁ Z aktuálních dat EUROSTATU pro rok 2021 vyplývá, že se v Česku domácí veřejné zdroje podílely na výdajích firem do výzkumu a vývoje 5,9 %, přičemž průměr EU 27 je 5,4 %. Podle aktuálních údajů v roce 2022 tento podíl v Česku dále klesl až na 4,9 %. „Pokud chceme patřit mezi státy označované jako silní inovátoři EU, musíme se porovnávat s těmi nejlepšími, jako je Rakousko či Finsko, kde máme ještě co dohánět. Ve vlastním zájmu firem je výrazněji zvyšovat investice do VaV, aby zůstaly konkurenceschopné, ale stát musí také usilovat o více nových inovativních firem i rozvoj stávajících. Jen tak se podaří zajistit vyšší životní standard českých domácností. Zatím vidíme v přístupu státu opak, a to na příkladu návrhu státního rozpočtu, využívání odpočtů na VaV či v rychlosti hodnocení výzvy Aplikace z Operačního programu Technologie a aplikace pro konkurenceschopnost,“ dodává Martin Jahn.

Potěšující zprávou je, že dle údajů ČSÚ roste v Česku počet firem zabývajících se VaV, a to hlavně těch domácích. V minulém roce jejich počet dosáhl necelých 3 tisíc, z toho více jak 2 tisíce představovaly firmy domácí. Bohužel však zůstává na nízkých hodnotách spolupráce firem a výzkumných organizací, co se týče příjmů výzkumných organizací ze soukromého sektoru. Např. veřejné vysoké školy získaly na VaV v roce 2022 od firem, a to nejčastěji prostřednictvím příjmů ze smluvního výzkumu, jen 1,1 mld. Kč. Veřejné výzkumné instituce z vládního sektoru tvořené zejména ústavy Akademie věd ČR obdržely od firem na VaV ve stejném roce 2,2 mld. Kč, z toho jen 505 mil. Kč bylo od tuzemských firem. Ani jejich příjmy z licenčních poplatků za patenty nejsou vysoké. Na konci roku 2022 mělo 21 veřejných vysokých škol 864 platných patentů, ale licenční příjmy z nich dosáhly podle údajů ČSÚ jen 6,5 milionů Kč. Veřejné výzkumné instituce sice získaly z licencí na své patenty 3,3 mld. Kč, ale přes 3,2 mld. Kč obdržel Ústav organické chemie a biochemie AV ČR.

<https://www.spcr.cz/pro-media/tiskove-zpravy/16386-vyzkum-a-vyvoj-v-cesku-tahnou-firmy>